

MAJĘTNOŚĆ (1193) sb f

a oraz o jasne (w tym w a 30 r., w o 1 r. błędne znakowanie).

sg N majętność (91). ◇ G majętności (153). ◇ D majętności (9). ◇ A majętność (266). ◇ N a. A majętność (1). ◇ I majętnością (55). ◇ L majętności (60). ◇ pl N majętności (47). ◇ G majętności (97). ◇ D majętnościąm (10); -am (8), -(a)m (2). ◇ A majętności (158). ◇ I majętnościami (30); -ami (26), -(a)mi (4). ◇ L majętnościach (31); -ach (17), -ach (6), -(a)ch (8); -ach Mącz, CzechRozm (2), ModrzBaz, GostGosp, WujNT, SarnStat (6), PowodPr, PaxLiz (2); -ach KrowObr, Leop, RejZwierc, StryjKron, OrzJan; -ach : -ach BielKron (2 : 1). ◇ sg a. pl G majętności (182). ◇ sg L a. pl A majętności (2). ◇ sg a. pl G a. pl A majętności (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Bogactwo, majątek, mienie, stan posiadania; bona, facultas, fortuna, opes, pecunia, possessio, res, substantia Mącz, Cn; divitiae PolAnt, Modrz; habentia Calep, Cn; peculium Mącz; copiae, familia, suum Cn [w tym: czyja (480): pron poss (392), G sb i pron (69), ai poss (19)] (1024) : Hoyny też był [Arystoteles] w maitności, ale hoynieyły w rozumie BielŻyw 90; GlabGad M5v; MetrKor 59/75, 76v, 77; WróbŻołt E2v; LibLeg 6/115v, 11/90, 138, 140v, 141 [2 r.]; RejPs 163, Ff4; ComCrac 13, 17 [2 r.]; ConPiotr 31, 31v, 34v; SeklWyzn Gv; SeklKat B3v, Fv, I3v, L2, L2v (15); MurzHist C2v, Hv; MurzNT 93v, Mar 13/34, Luc 12/33, 15/12 [2 r.], 13, 21/4; Diar 34 [2 r.]; GliczKsiąż H4, I4, N3v; LubPs Z; GroicPorz h2, y4, z4, z4v, gg2v [2 r.], hhv; KrowObr 241; Leop Gen 15/14, 31/9, 18, Ex 9/4 [2 r.], Lev 25/10 (17); UstPraw Bv, F4v; BibRadz Gen 13 arg, 6, 14/21, 15/14, 36/7 (14); OrzRozm Ov, T2; BielKron 26, 97v, 100v, 103v, 105v (11); KochZg A4v; S przypadku zaś albo fczęścia á niekiedy z wybránia ná ludzie oyczyzná á máiętności przypadáya. KwiatKsiąż A3v; Mącz 17c, d, 44a, 47a, 135a (36); GórnDworz Q7, X6v; RejPos 68, 72v, 235, 241v, 243v; Gdzie wiele w domu fynow/ s trochą máiętności/ Pożywie s nimi fłiąd [!]/ nie iedney trudności. BielSat D; HistLan A3 [2 r.], Bv, B4v, C, D4v (9); KuczbKat 350 marg, 410 marg; RejZwierc 14, 27, 35v, 50, 70 (13); RejPosWstaw [41²]v; Dobry (człowiek záchowuie) dziedzictwo fynom fynow (fwych/) y zachowana bywa fprawiedliwemu máiętność [substantia] grzełznego. BudBib Prov 13/22, 2.Par 32/29, Esth 3/13, Prov 6/31, 13/11, Soph 1/13, Tob 14/15, Sap 13/17; Szaty y máiętności rozumu nie dáia WierKróc A4v; BialKaz H3, K4, M2; Mnoftwá lepak wierzących było ferce (iedno) y dułzá iedná/ á żaden ná fwoie máiętności [eorum quae possidebat] nie mowił/ áby iego były/ ále było im wfzytko fpolno. BudNT Act 4/32, Matth 24/47, 1.Cor 13/4; CzechRozm 1v, 226, 227v, 231; Niewiáfty też/ zwłáfzczá ktore w máiętność y w przyiaćioły fą możne [opum et amicorum potentia sunt fultae]/ zwykły się hárdziey niż przyłtoi przeciwko mężom záchowác. ModrzBaz 32v; Wiele ieft słáchćicow/ [...] ktorzi y nakłády wiefłze czynić y sług wiefcey chowác zwykli niżli ich máiętność znośi [quam pro facultatibus alere consueverunt]. ModrzBaz 83, 33v, 34v, 36v, [38] [2 r.], [38]v (57); KochPs 53, 158, 172; Bo ludzie zacnośc rodzáiu nie ze krwie/ ále z máiętności fzáciuá/ á vbogiemu/ by dobrze z Cefarłkiego rodu fzedł/ gdy nic nie ma/ czći żadney nie dáia. SkarŻyw 241, 50, 55, 57, 62, 98 [2 r.] (31); KochTr 23; StryjKron 275, 658, 687; ZapKościar 1582/30, 1583/40, 1591/46 [3 r.]; CzechEp 25, 165; NiemObr 65; KochDz 107; KochWz 138; ReszPrz 113; WerGośc 221, 222, 225 [2 r.]; TRzebá y ku vrodzie wielkiey máiętności/ Tych zwłáfzczá teráznieyłzych czáfów do miłości/ Których cnotá nie

pláci *PudłFr* 74; *ArtKanc* O4v; *BielRozm* 23; *GórnRozm* B3v, B4v, Fv, F4v, G3, H2, H4v; *KochWr* 34; *Paprup* I4 [2 r.], K2v; *ActReg* 160, 166; *Calep* 239a, 468a; *GostGosp* I, 146; *GostGospSieb* +2v; *GrochKal* 16; *Phil* Q4 [2 r.]; *OrzJan* 49, 97, 124, 126; *LatHar* 117, 127, 601, 679; *KořakCath* B, C3; *WujNT Matth* 25/14, s. 108, 125, 155, 164 (26); A gdzieby majątności Kmieckiey [*bona kmethonis JanStat* 50] zá zapłáčenje winy niebyło: tedy tákowy kmieć ma byđz poyman/ y w więźzieniu dźierzan *SarnStat* 385, 5, 9, 260 [2 r.], 293, 300 [2 r.] (53); Mym zdániem w niebepieczęństwie w którym teraz iest Rzeczp. náfzá/ nie dźiesiątego grofzá/ nie połowice majątności fwey/ ale y wśyftkiego co kto ma/ náwet y gárdłá fwego żáłowáćby nie miał. *GrabPospR* N2, L2, L3v, L4v, M2, N2 [2 r.], N4v; *KlonKr* D2v; *PowodPr* 10, 20, 23, 36, 42, 71, 75; *SkarKaz* 41a, 241b, 315b [2 r.], 454b, 456a; *VotSzl* C2v; *CiekPotr* 22, 33, 46, 52, 80 (9); *CzahTr* K, K2; *PaxLiz* A4v, B2, B4, E, Ev; *SkarKazSej* 660a, 667b [2 r.], 669b, 686a, 690a, 693a; *KlonFlis* E; *KlonWor ded* **3v [2 r.], 57, 62, 71, 75 [2 r.], 79; *PudłDydo* B.

W połączeniach szeregowych (139): *LibLeg* 10/93; *ComCrac* 17; Mamy to wiedziec iż gdi próřlim orzeczy czełne/ iako łá řława/ rozum/ majątnoć y yne/ tedy mamy próřlic pod obyczaiem *SeklKat* S2v, Iv [2 r.], L3, M2, Tv; *KromRozm I* K4; *MurzHist* N3; *DiarDop* 108; *GliczKsiąż* Mv; *GroicPorz* aav [2 r.], aa2; *KrowObr* 23; *RejWiz* 78v; *Leop Gen* 36/6, 2.Par 1/11, 12, *Eccle* 4 arg; *RejZwierz* 73v; *BibRadz Gen* 36/6, 46/32, 47/1, *Num* 31/9, *Ez* 38/13, *Tob* 10/11; *OrzRozm I*; *BielKron* 108v, 124v, 218v; *Mącz* 135a [2 r.], 353a [2 r.], 375a, 419d; *RejAp* 89; Ludzie práwi niemáią iedno the trzy rzeczy/ majątnoć/ ciáło/ á duřę/ otoż o majątnoć prokuratorowie řie řwárzą: o ciáło Doktorowie: á o duřę Theologowie. *GórnDworz* Q7, N6v, Bb4; *RejPos* 39, 246, 248v, [249], 252v; *BiałKat* 153v, 371; *KuczbKat* 335; Pijány tráci máyętnoć y řławę/ Zdrowie poćiwoć káżdą piękną řpráwę. *RejZwierc* 218, 37, 41, 188, 258v, 259v; *BielSpr* 76, b4v; *WujJud* 143v; *BudBib Gen* 12/5, 2.Par 1/11, 12, 4.*Esdr* 16/48; *BiałKaz I*; *BudNT przedm* a4v; *CzechRozm* A8v, 225v, 227, 230, 241 (8); *KarnNap* D4; kto o nabożeńřtwo/ o dom/ o żywot y o majątnoć ludźi řwoich walczy/ ten Rzeczypořpolitey zacną pořługę czyni. *ModrzBaz* 104v, 12v, 85v [2 r.], 106v, 108v; *KochOdpr* B; dáie P: Bog czártu moc y ná ciáłá/ y ná zdrowie/ y ná majątnoć ludzką *SkarŻyw* 36, A3v, 21, 27, 56, 178 (9); *StryjKron* 160, 220, 497, 702; *CzechEp* 5, 350; *KochDz* 105; *ArtKanc* K7; *GórnRozm* A4, B2, B4, I3, L3v; *ActReg* 58, 135, 160; Pan káždy řługámi/ řławy/záchowánia y majątności dořtawa: řługámi teź to tráci *GostGosp* 4, 155; *OrzJan* 5 [2 r.], 7, 45, 112; *LatHar* 348, 581; Przez te członki napotrzebnieyřze człowiekowi/ rozumieią řię nam nabliřřze y namiřřze rzeczy: iáko żoná/ dzieći/ krewni/ przyáćiele/ majątności. *WujNT* 76, 260 marg, 416; *WysKaz* 45; *SarnStat* 64 [2 r.], 483, 493, 1080; *GrabPospR* K2; *PowodPr* 25, 45, 49, 63; *SkarKaz* 387b, 457a, 519b, 520b; *VotSzl* C2; *GostCast* 6; *SkarKazSej* 682b, 696a, 705b; *KlonWor ded* **3.

W przeciwstawieniach: »majątnoć ... cnota, gardło, godnoć, zdrowie« (4): [*Mahomet mówił o chrześcijanach*] nie wedłóg godnoći/ iedno wedłóg majątności vnich zacnoć *BielKron* 255; Bo woli człowiek wśyftkich majątności pořbyć niź zdrowia. *CzechRozm* 231; iákoby majątności ludzkie w więřřzey wadze być miáły niźli řáme gárdłá *ModrzBaz* 28; Bo chocia rodźicy wśyftkę majątnoć řwoię potomkom Teřtámentem dořze obwárowáć mogá/ ále řámey cnoty potomkom ináćzey pođáć niemogá/ iedno áby iey oni řámi řobie řpráwámi řwemi á potem dořtawáli. *ModrzBaz* 42.

W charakterystycznych połączeniach: *majętność bogata* (2), *dobra (lepsz)* (3), *doczesna* (3), *droga, krześcijańska, mała* (2), *mizerna* (2), *nędzna* (2), *niepewna* (3), *nierowna, niewarowna, obfita* (2), *sąsiedzka, spolna* (2), *tania, trwała, uboga, ugruntowana, widoma, wielką (niemała, większa)* (25), *wszy(s)tka (wszelaka, wszelka)* (129), *zacna, zgniła, ziemiska* [= *doczesna*]; *majętność brana, dana, dostana, obrocona, odjęta, poruczona, przedana, (o)szacowana* (4), *używana, wyniszczona, wzięta* (2), *zachowana* (2); *połowica majętności* (4), *troszka (trocha)* (4), *wiele* (11); (z)danie *majętności* (3), *opuszczanie, pobranie, pożarcie, przedanie, przywłaszczenie, rozchwycenie* (2), *rozproszenie, spustoszenie* (2), (o)szacowanie (*szacunek*) (5), (roz)szafowanie (*szafarstwo*) (4), *wzgarda, zachowanie* (3); *majętności (G) bronić (broniący)* (7), *dosta(wa)ć* (9), *litować* (2), *przybawić, przyczyni(a)ć* (2), *strzec, szczyć, udzielać* (4), *użyczać, uży(wa)e (używanie)* (7), (po)zby(wa)ć (6), *zwierzać (zwierzyć) się* (4), *żałować* (9), (po)żądać (5); *majętności (D) pomoc, szkodzić (szkoda, szkodzący)* (5); *majętność brać* (13), *da(wa)ć* (22), (po-, roz)dzielić (6), *dzierżyć, kupować (kupujący)* (2), (z)niszczyć (6), *obracać (obrocić) [na co]* (4), *odda(wa)ć* (6), *odebrać, odejmować* (5), *opuścić (opuszczać)* (6), *oznajmić* (2), *pobrać* (14), *podać, poddawać, podzielać, poruczyć* (3), *posieść* (4), *pożerać (pożreć)* (6), *pożywać, (po-, za)przeda(wa)ć* (11), *przelotrować, przewieczerzać, rozebrać, rozproszyć (rozpraszać)* (10), *roztrwonić, roztrząsnąć, (roz)ruszać* (2), *sadzić* [= *ryzykować*] (3), *sprawować, spustoszyć, (o)szacować* (4), (roz)szafować (3), *szarpać* (3), (prze)trawić (*strawić*) (4), *ważyć* (6), (po)wierzyć (2), *wykupywać, wziąć* (11), *zabrać* (4), *zachować* (8), *zastawi(a)ć* (2), *zdawać, zwierzać; majętnością się chlubić* (2), *dosyć uczynić* (2), *gardzić* (2), *nagrodzić, obdarzyć, odbierać, opatrzyć (opatrować, opatrzone)* (6), *płacić, pomagać (wspomagać)* (4), *służyć (usługować)* (4), *żyć*; *do majętności przydać, przysięgać się; wypożwać, wyświadczyć z majętności; na majętność targać (targnąć) się* (5), *wniść; o majętność pociągnąć, swarzyć się, wadzić się; w majętność się wmietać; w majętności płużyć* (2), *szkodzić (szkoda)* (2); (u)szkodzić *na majętności* (2).

Zwroty: »być w majętności [z kim]« = *być we wspólnocie majątkowej* (1): *rozumny brat/ będąc/ iuż po śmierci Oyczowłkiewy w máiętności z brátem mężoboycą/ [...] bacząc to/ iż gdyby pożywał/ á brátá by o część przypráwił/ zaráz by y dział bratá mężoboyce ftrácił [...] zániecha pożywania GórnRozm C4v.*

»majętność gubić (*a. zgubić*)« (4): *Więc nietelko to złe s tego rofcie/ iż iedná fie nád drugą wyładzáiac (iáko one [białogłowy] lą s przyrodzenia zawifne) máiętności mężow fwyh gubią GórnDworz li7v; ModrzBaz 102v; SkarŻyw 36; SkarKaz 610a.*

»majętność łupić (*a. złupić, a. wyłupić*); *z majętności (z)łupić, złupiony; złupienie majętności* [szyk *zmienny*] (4; 2 : 2; 1): *Oto ia Nábuchodonorowi Krolowi Bábilońkiemu dawam ziemię Egipćkłą/ y zábierze wiele ludu iey/ y włzytki máiętności złupi [spoliabit spolia eius] y rozchwyci bogáctwá iey BibRadz Ez 29/19; Eversus fortunis, Zdárty/ złupiony ze swey máiętności. Mącz 488a; SkarŻyw 319; CzechEp 375; złupienie máiętności [rapina noborum] wálzych przyięliście z wefelem WujNT Hebr 10/34; SarnStat 1226; SkarKazSej 685a, 687b, 692a.*

»mieć majętność (*a. [ile] majętności*); *majętność mający*« = *habere possessiones Modrz, JanStat; habere substantiam Vulg; habere opes a. possessiones a. res, possidere possessiones Modrz* [szyk *zmienny*] (42; 2): *ktorikolwiek ma maietnoŃcy za thyfŃiacz zlothych bendzie winien yednego pacholka*

yezdnego zbroynego wyprawicz. *ConPiotr* 30v, 30v [2 r.], 31 [2 r.], 32; *LibLeg* 11/138; *Diar* 34; *GroicPorz* aav; *Leop* 1.Ioann 3/17; ábyś obrocił rękę śwą do vpádłych mieyfc w kthorych miefzkáią/ á ná lud zgromádzony z pogánow/ kthory ma dofyć bydła y máiętności [*facientem pecudes et opes*]/ á miefzka w pośrod źiemie. *BibRadz Ez* 38/12; *RejPos* 301; miefzkał po thym w Bazyliéy w mieście/ y tám máiętność miał nie máła *BialKat* 298v; *BielSat* D; *RejPosWstaw* [143⁴]; *BudBib Tob* 4/9; *ModrzBaz* 32, 40v [2 r.], 95, 96v, 119v (9); *SkarŻyw* 62, 283, 328; *ZapKoscier* 1582/28; *BielRozm* 24; což wygra gdy ow co náiechál ábo vmrze/ abo ná Niż poydzie/ ábo nic máiętności mieć nie będzie/ áni potomká? *GórnRozm* H3v, B4v, Cv [2 r.]; *Paprup* F2v; *KolakCath* C3v; Ieśli chcelz być dofkonálym/ idź/ przeday co iedno małz/ y day vboгим/ á będziefz miał fkarb w niebie: á przydz/ y podz zá mną. A gdy to fłowo młódzieniec vfyłzał/ odfzedł fmutny: ábowiem miał máiętności wiele [*erat enim habens multas possessiones*]. *WujNT Matth* 19/22 [*idem*] *Mar* 10/22, s. 161 *marg*, *Luc* 12/15; *SarnStat* 683 [2 r.], 705 [2 r.].

»naby(wa)ć majątności; nabywanie (*a.* nabycie) majątności« = *substantiam acquirere PolAnt; quaerere rem Mącz* [szyk zmienny] (9; 10): *GliczKsiąz* H4, Mv, N5v; áby ludzie od kłopotow práwnych fobie fpoczynęli/ á ku potrzebom dułznym/ ku vżytkom też cieiełnym/ iáko ku roboćie y nábywániu máiętnoći fye fkłónili. *GroicPorz* o4; *BibRadz Gen* 12/5, 31/18, 36/6; *Mącz* 335d; *GórnDworz* Ee; *RejPos* 72v; *RejZwierc* 174v; Nuż procuratorowie nie kthory złego funnienienia/ zaż málo złego ludziom czynią/ nábywáiąc nieprzyfłtoinie máiętności/ potwarzáiąc kupiując práwá v fáfíádow/ á we wfzyfłtkiem máiąc zá fobą práwo? *GórnRozm* G3, Ev; *KochWr* 31; *GostGosp* 155; *SkarKazSej* 704b; *KlonWor kt, ded* **2, **3.

»majątność przez gardziel przelać [=przepić]« (1): *Demittere in viscera censum, Májętność fwoyę przes gardziel przelać/ vtráćić. Mącz* 226a.

»majątność rozda(wa)ć« = *distribuere facultatem Vulg* [szyk zmienny] (14): *KromRozm I* O4; *HistLan* D4v, F3; ták kto zápalony miłością Bożą/ hoynie ná vbugie [!] máiętność rozdáie/ fkarb dziátkom wielki zbiera. *SkarŻyw* 143, 20, 46, 102, 103 *marg*, [197] (10); *WujNT 1.Cor* 13/3.

»majątność rozmnożyć (*a.* rozmnażać, *a.* pomnażać); majątności rozmnozenie; na majątności pomnożony« = *rem augere Mącz* [szyk zmienny] (4; 2; 1): *BielKron* 218v; *Auctus re fortunisque, Na fzczęściu y ná májętności pomnożony. Mącz* 20b, 353b; *Abowiem* wiele ich o tym tylko myślą/ [...] áby bogáctwá/ áby pieniądze/ áby wielkie y obfite imienie zoftáwili dziećiom/ kthorych nieupominaią ku nabożeńftwu [...]/ ále ku łákomftwu y ku máiętności rozmnożeniu *KuczbKat* 310; *GostGospSieb* +3; *SkarKaz* 278b, 579a.

»(s)karać, karan(y), karanie na majątności« = *condemnatio substantiae PolAnt; bonis privari, poena bonorum JanStat* [szyk zmienny] (3 : 5: 2): *LibLeg* 11/137v; *GroicPorz* ii4; *BibRadz 1.Esdr* 7/26; *BielKron* 209; z tákowym wnet ma być fład/ ábo zámordowác ábo wykorzenić/ ábo winą ná máiętności fkárác *BudBib 1.Esdr* 7/26; *SkarŻyw* 283; *StryjKron* 477; *ActReg* 58; A ták Ie⁸⁰ M. Król pod karániem na gárdle y máiętności rofkázuie *SarnStat* 372, 378.

»(u-, s)tracić (*a.* utracáć) majątność (*a.* potracić majątności); majątności (*G*) postradać; utracenie (*a.* utrata, *a.* stracenie), ostradanie, utratnik majątności; utraca się majątność« = *substantiam perdere Vulg; hereditatem perdere PolAnt; bona abligurire, confringere rem, depascere a. disperdere a. dissipare*

possessionem, dissipare patrimonium, fortunam amittere a. conturbare, profundere substantiam Mącz; *bona alienare, substantiam effundere* JanStat [szyk zmienny] (49; 2; 13 : 1 : 1; 1): SeklKat N; Diar 72; DiarDop 108; Takiż kto żywie w mierności/ Nie vtraca máiętności BielKom E8v; GroicPorz r3v; RejWiz 3, 15, 78v; Leop Prov 29/3; BibRadz Eccli 9/6; Mącz 135d, 140a, 193c, 225c, 226a (11); A cożci s thego vrofcie? Kłopoty/ rofpácź/ ofthradanie máięthności/ niebefpieczeństwo/ gárdłá márne ltráčenje/ y wieczne zginienie. RejPos 180v, 255, 256v, 257; KuczbKat 335; RejZwierc 62, 134v, 188v, 218, 221v; RejPosWstaw [41³]v; BudBib Eccli 9/6; BiałKaz M2v; CzechRozm 227; Vtrátnik też máiętności [profundens sua] á ná zbytnie kółztowne lzáty wyfadzáiąc fię/ niezáleci dżiatkam lwem mierności á fkromnego życia. ModrzBaz 11v; záilteć ci/ ktorzi márnie vtráćią máiętność [decoctores]/ godni łá karánie od Dozorcow ábo Przełożonych zá to odnośić. ModrzBaz 32, [38]; KochOdpr B; SkarŻyw 98, 100, 103, 141, 143, 356; StryjKron 502; WerGość 221; WerKaz 299; GórnRozm B2, B4, F4; ActReg 97; Phil N2 [2 r.]; WujNT 751; SarnStat 483, 493, 549, 592, 593, 1103, 1169; PowodPr 79; CiekPotr 3, 23, 50; SkarKazSej 687b.

»majątność wydzierać (a. wydrzeć); wydarcie majątności« = *substantiam rapere* Modrz [szyk zmienny] (8; 1): SeklKat L2v; GórnDworz Ee5v; ModrzBaz 142; SkarŻyw 131, 558; GórnRozm Fv; Phil S4; PowodPr 25; Tak też ciáło Rzeczyóspolitey zniłzczećby muśiáło y wniwecz fię obroćić/ iefliby vbożfzy wydzierał máiętność bogátfzemu KlonWor ded **3v.

»z majątności wyzuć« [szyk zmienny] (2): Niechay go z máiętności lichwnik wyzuie KochPs 168; GórnRozm G3.

»zejść na majątności« = *zubożec* (1): Ieflize by z lzczedł ná máiętności brát twoy/ á przeto dzierzawkę lwą odbył [Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam]/ po thwym kupnie iefliby hciał krewny ie⁸⁰ odkupić to co on záprzedał/ może Leop Lev 25/25.

Wyrażenia:»cudza majątność« = *possessio aliena* Mącz; *bona a. res aliena* Modrz [szyk 6 : 3] (9): KromRozm I D4v; Mącz 282d; A przetoż máią być wżytycy karáni/ y ci ktorzi tákowemi grámi ná máiętność cudzá czyháią [...] y ci ktorzi tráćá rzeczy lwe/ ktore było ná potrzeby lwe lepiej obroćić. ModrzBaz 36v, 140v, 141; Phil S4; WujNT 415; JanNKar A3. Cf »z cudzych majątności«.

»majątność dziedziczna« [szyk 3 : 1] (4): LatHar 115; niektórzy/ iáko nieprzyiaciele włáfnéy krwi y poczciwości lwéy [...] bráćią/ sioftry/ y inłze powinowáte lwe zábiiaią: á to z téy przyczyny/ áby z ich zábićia dołtawáli máiętności ich dziedzicznych [bona hereditaria JanStat 563]. SarnStat 609, 595; PowodPr 22.

»majątność kościelna« [szyk 2 : 2] (4): przychodząc do máiętności kościelnych [possessiones bonorum ecclesiae]/ každy z nich dawa co Papieżowi ábo y inłzym Biskupom ModrzBaz 121v, 142; SkarŻyw 87, 335 marg.

»macierzyńska majątność« (1): Gdy iey oycowłką y máćierzynłką máiętność mátká ná vbogie rołpralzáłá/ ltego miáłá kochánie SkarŻyw 142.

»majątność nieruchoma, leżąca, stojąca« (2:1: 1): Alie ktorzy wnielcziech wnieltheczkach niemayá mayethnołczy leżący y rułłayący za lto zlothych, czy miedzy łobá piáthegonaltego ná Woinę wyprwiać bęnda ConPiotr 31; áby bes tego brákwánia Hergewetu y Gierady/ bliłkołć w ltoiącey y ruchomey máiętności rowno bráli. GroicPorz gg2v; W piérwłzym [przykazaniu] vrodzenie

vczciwe: w drugim obwárował zdrowie człowieczé: w trzecim łtan małżeńki: w czwartym máiętności ruchomé y nieruchomé, w czym fie téż człek kocha *SarnStat* 1267, 1266. [Cf 1.a. »ruchoma majątność« *ActReg* 162, 2. »majątność ziemska« *SeklKat* Nv.]

praw. »majątności odumarte« (1): Do tegoby téż przyłożone słuźnie miály być łpadki y máiętności odumárte [*hereditates et possessiones caducae*] *ModrzBaz* 123.

»majątność ojcowska (a. ojczysta)« = *opes paternae* *Modrz*; *possessio paterna* *JanStat* [szyk 5 : 1] (6): *Naufragus patrimonio*, O máyętność oyczyłtą przifzły. *Mącz* 242c, 107c; *ModrzBaz* 42; *SkarŻyw* 142; wiele łynów [...] łwowlonie bez żadnéy boiázni y względu máiętność oycowfką márnotrawnym zbytkiem vtracáią *SarnStat* 593, 635.

»własna majątność« [szyk 6 : 3] (9): *Mącz* 350a; *GórnDworz* Ee5v; *RejZwierc* 188; *PaprUp* I2v; A w tym łzacunku/ rzeczy miárkowánié tym łpołobem będzie łprawiedliwe/ gdy koźdy [...] łamże téż łzacowác będzie máiętność łwoię włafną *OrzJan* 124. Cf »z własnej majątności«.

Szeregi: »majątność, (i) bogactwa« = *bona et divitiae* *JanStat* [szyk 3 : 1] (4): *RejPos* 186; że będą tego mnimánia/ iákoby łprawy ich chocia wysławiania niegodne/ dla bogactw y máiętności [*divitias et facultates*] prawie aż do niebá wywyłzżáne być miály? *ModrzBaz* 61v; *Calep* [735]a; *SarnStat* 260. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 12 r.].

»chleb i majątność« (1): Záczym dołtanie pochwili/ Dla łwéy cnoty/ y godności/ Y chlebá/ y máiętności. *KochMRot* B.

»(tak) ciało i (albo, jako) majątność« = *corpus et externa bona* *Mącz*; *corpus et fortuna* *Modrz* [szyk 6 : 1] (7): *LubPs* gg6; *Mącz* 304c; *RejPos* 330v; A wyborny to ielł łálmuźny dawánia y miłóšierźia czynienia obyczay/ krzywł zápomnienie/ y przeciwko tym dobra wola/ ktorzy twoię máiętność/ álbo ciało twe obrázili *KuczbKat* 420; *RejZwierc* 259; *ModrzBaz* 72v; *SarnStat* 5. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 14 r.].

»część i majątność« [szyk 2 : 1] (3): *BielKron* 219; WYWOLANY *ciuiliter, conuictum* ieno tráci: ále máiętności y czci nie tráci. *SarnStat* 549; *SkarKazSej* 687b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.].

»dobra i (a) majątność« = *bona ac bona* *JanStat* [szyk 7 : 2] (9): *GliczKsiąź* M7v; *Caduca et incerta sunt bona fortunae*, Czełne ymienie. Dobrá a Máyętności nafze/ łą yákoby letnia rofá/ Niepewne. *Mącz* 29a, 107c; *RejPos* 183, 277; *KuczbKat* 325; *KarnNap* F3; *SarnStat* 901, 903. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 3 r.].

»majątność i (albo) dobytek« [szyk 1 : 1] (2): *SeklKat* N2; TEdy Dawid zebrał do Ieruzálem [...] rothmiłtrze y łethniki y przełożone wřzytkiey máiętności y dobytku [*substantiae et possessionis*] Dawidowego *BibRadz* 1.Par 28/1. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 3 r.].

»majątność abo (a, i) dochody« = *fortuna et bona, possessio et reditus* *Modrz* (4): Szácowanie máiętności ábo dochodow [*proventuum*]/ iedni ściągáią do tego/ áby ztąd zołnierzom łłużbę płácono *ModrzBaz* 119, 120, 121v; *SarnStat* 126.

»dostatek i majątność« [szyk 2 : 1] (3): *BielŻyw* 94; *Res eos iam pridem deficere cepit*, Dawno ym poczęło łchodźić ná dołtátku y máyętności. *Mącz* 353a; *KuczbKat* 410. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 4 r.].

»(tak) majątność i (jako i) dostojenstwo« [szyk 1 : 1] (2): *GórnDworz* Ee; Zączyłm miáfto rátkunku, chciwi niebożęta Doftoienftwá, y fwoię máiętność trácili *CiekPotr* 50. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»majątność i dziedzictwo« = *facultas et hereditas Vulg; hereditas et bona JanStat* [szyk 1 : 1] (2): *Leop Gen* 31/14; A iefli którému miáftu álbo o fobie któręy przywiléy zginie: tedy inny zá rádą ziemie oney łáfkáwie damy y vżyczymy: gdy tylko w dziedzictwie y w máiętności [...] będzie kto w fpokoinym y vftáwicznym dżierzeniu. *SarnStat* 1117.

»majątność i dzierżawa« (1): *Regnum item, Wízeláka wláfna máyętność y dżierżawá. Mącz* 350a. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»gardło, (i, a(l)bo, a) majątność; gardło z majątnością« = *caput et fortuna, vis et fortuna Modrz; collum et (ac) bona JanStat* [szyk 23 : 9] (31; 1): *ComCrac* 11v; *RejJóz* I2v; *LibLeg* 11/137v, 153, 159, 182; o tym pilnie myśliłi iakoby go abo o gardło i wżyftkę máiętność przyprawili abo przynamniéi na wćiekanié od wżego/ ftrachem przymusić mogli. *MurzHist* Cv; *Diar* 66; *GroicPorz* ii4; ábowiem ná woynie Polká Krolowi fwemu łúży/ gárdły z máiętnościami fwemi dármo *OrzRozm* N2v; *BielKron* 56, 209 [2 r.]; *RejAp* 37v; *RejPos* 19; *RejZwierc* 36v, 37, 134v, 195; *ModrzBaz* 46, 89v, 96v, 141; *SkarJedn* 197; *SkarŻyw* 356; *StryjKron* 477; *SarnStat* 372, 378, 1080; *GrabPospR* N4v. Cf »pod gardłem i majątnością«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 14 r.; tu przeciwstawieniu 1 r.*].

»godność i majątność« (1): Chwałą pófpolicie *Scipiona Afrykáńkiego/* który będac wízeláką godnością y máiętnością [*et corporis et fortunae bonis*] ośláchcony/ wżákże niepułzczał nigdy tey mgły w oczy łąsiádom przodkow/ bogactw y możności *ModrzBaz* 43. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*].

»grunt abo majątność« (1): Iáko teftáment nápińány o gruncie ábo máiętności iákiey/ chociaż ieft teftáment [...] wżákże przedię on pápier co ná nim tho fpifano/ pápiereł ieft *RejPosWiecz*³ 96v.

»majątność i (a, albo) imienie« = *possessio et substantia Vulg; res et patrimonium Modrz* [szyk 6 : 4] (10): *SeklKat* Gv; *GliczKsiąż* N5v; *Leop Act* 2/45; *Mącz* 6a, 47a, 119d; Ieft nád to y tákich wiele/ ktorzi fwoich rzeczy fpófnie vżywáią/ we dnie y w nocy piją/ máiętność fwoię y bogáte oyczyfte imioná rofprażáią *ModrzBaz* 32; *SkarŻyw* 63, 225; *StryjKron* 467. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*].

»możność i (ani) majątność« (2): gdyż łá ták vftáwiczne á rozliczne złości náłze/ á nie odkupione żadnemi możnościami áni máiętnościami náłzemi *RejPos* 246. Cf »wedle majątności i przemożenia«.

»nabycie, (a) majątność« [szyk 2 : 1] (3): Boyże lie/ bo iefli nie głowá/ tedy przedię nabycie twoie máiętność twoiá áni wzwiéł áni obaczyłz/ iáko s ciebie złupiona będzie *RejAp* 36v; *GórnDworz* X2v; *RejPos* 240v.

»majątność i ojczyzna [= *dobra ojczyste*]« (1): A íż miał fynowiec iego Lot fwoię máiętność y oyczyznę przy Abráhámie ftroyu fwoim/ w bydle/ flugách/ pieniądżách/ y innych ruchomych rzeczách: miełzkác póspołu nie mogli/ prze wielkość dobytkow. *SkarŻyw* 283.

»osiadłość i majątność« (1): Osiádłości y máiętności [*possessiones et substantias*] przedawáli/ y vdzieláli ich wżytkim/ iáko ktoremu było potrzebá. *WujNT Act* 2/45.

»pieniądze (i (abo)) majątność« [szyk 5 : 2] (7): *Mącz* 286b; pieniędzmi y máiętnością gárdził/ ku potrzebie tylko iey używając. *SkarŻyw* 328, 62, 90, 131, 141; *VotSzl* B4. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»majątność i poczciwość« (1): Y tak tym łpofobem pokonan będąc/ trąci máiętność swoię y poczciwość *SarnStat* 1169. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 9 r.*].

»prowenty i majątności« (1): Gdyż inżemi prowenty y máiętnościami hoynie łą od Rzeczyłpolitey opątrzeni. *VotSzl* D2.

»(nie) rodzaj (a. rod) i (ani) majątność« = *genus et divitiae a. possessio* *Modrz* (3) Ludzie rodzaiem y máiętnościami znaczni/ brzydzą łię łpłtemi łzátami. *ModrzBaz* 50, 57, 72.

»rola i majątność« (1): ten co będzie oddawał/ ma dąć albo połłac rekognicią temu to Poborcy wiele tego, podatku wżyłtkiego z ról y máiętności łwéy *SarnStat* 344.

»majątność i (albo) rzeczy« [szyk 2 : 1] (3): Tu Pan bliźnięgo w rzeczach y w máiętności ięgo nie każe łzkodzić *BiałKat* 61; *SkarŻyw* 335; *ActReg* 16. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»majątność i (a) skarb« [szyk 1 : 1] (2): *Mącz* 128d; Máiętność twoię y łkárby tve [*facultatem tuam et thesauros tuos*] ná rozchwycenie dam *BudBib Ier* 15/13. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»(ani) majątność, (i, ani) sława« = *fama et fortuna* *Mącz*; *res, nomen* *Modrz* [szyk 4 : 1] (5): *Mącz* 282a; Dármo leżący co łie s kątem zbráci/ Ten y máiętność y cną łławę trąci. *RejZwierc* 221v; *CzechRozm* 231; *ModrzBaz* 32; *SarnStat* 862. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 28 r.*].

»spadek i majątność« = *hereditas et possessio* *Modrz* (1); *ModrzBaz* 123 *cf* »majątności odumarte«.

»majątność i (albo) statek« [szyk 2 : 2] (4): Y vwiodł wżyłtki łwe łtátki y máiętności [*omnem substantiam suam*] z łobą ktorých był nábył *BibRadz Gen* 31/18; *HistLan* A3; *SkarŻyw* 335; *GostGosp* 146. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*].

»(nie tylo) zdrowie, (i, ale i) majątność« = *caput et fortuna* *Mącz*, *Modrz*; *vita, bona* *Modrz* [szyk 16 : 8] (24): *RejWiz* 15, 43; *Mącz* 57b, 188b, 231a; *PaprpPan* Iv; Bo gdy łwoie imię rozłławić chcą/ tedy łwych obywałtelow máiętność y zdrowie w niebezpiečność wdawáią. *ModrzBaz* 106, 72, 101v; *SkarŻyw* 318, 558; *StryjKron* 647; *CzechEp* 334; *Paprup* G3v, I2v; *ActReg* 97; *Phil* D; *SkarKaz*) (2v, 120a, 456b; *CzahTr* C3v, I2; *SkarKazSej* 667b, 693b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 28 r.; w przeciwstawieniu 1 r.*].

»ziemia i majątność« (1): mówię o tey zwyczáyney niewoli/ ktorey pánowie nád poddánemi/ okrom wśłelákiego ich wylłępku używáią: odeymuiąc im ziemię y máiętność [*fundos et possessiones*] gdy łię iedno łpodoła *ModrzBaz* 48v.

»majątność i żywot« = *fortuna et vita* *Mącz*; *bona ac vita* *JanStat* (3): *KrowObr* 150; *Mącz* 225c; áby [...] przereczoné Miełczány [...] przyiał [...] y okołó máiętności y żywotá ich przez ofobné łwoie królewłkié łłty [...] vprzełpieczył *SarnStat* 1102. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 11 r.*].

Jako ostatni człón we wśpółrzędnył połączeniu dwu- lub wielocłónowym lub jako człón pojedynczy przy możliwej rekonstrukcji człónu poprzedzającego „on”, „ty” itp.: »i wśzy(s)tká majątność (twoja, jego itp.); (i) ze wśzy(s)tką majątnością (swą, twą itp.)« (37): Iest y badzie theż ym załye wolno wroczyć sye do swich ziem/ drogamy ktoremy ony będą chćiecz ze włchitka mayanthnołcią ich *LibLeg* 6/78v, 6/159v, 7/68, 10/93; *ComCrac* 17; *Leop Ios* 7/15; Y wzięł Ezau żony łwe/ łyny łwe/ y corki

śwoje/ ze wśzytką czeladzią swoią/ wśzytki trzody y bydłą swoie/ y wśzytkę majątność ktorey nabył w ziemi Chanáán [*uxores suas, et filios suos, et filias suas, et omnes animas domus suae, et pecudes suas, et omnia animalia sua*] *BibRadz Gen 36/6, Gen 14/16, 46/32, 47/1, Num 31/9; BielKron 124v, 218v; Mącz 220d; RejAp 37v; RejPos 19, 39, 197v, 246, 248 (9); RejZwierc 88v, 259v; BielSpr b4v, 76; BudBib Gen 12/5; ModrzBaz 108v; SkarŻyw 284; Niechętny tedy wam ięst ten zły nieprzyjaciel/ nietylko Rzeczypospolitę wśzycy/ imionóm wśzycym/ y majątności wśzyci/ ale téż y świętym łámy/ Pátronóm y obrońcom królestwá tego. *OrzJan 7, 129, 136; SarnStat 1080; PowodPr 79; CiekPotr 8.**

Wyrażenia przyimkowe: »pod majątnością« = *pod karą utraty majątku* (2):

~ Szereg: »pod gardłem i majątnością« (2): *BielKron 108v*; y wczynił wyrok po wśzycim páństwie Rzymkim/ áby wśzędzie obrázy/ pod gárdłem y majątnością burzono. *SkarJedn 197. ~*

»wedle (a. według) majątności; wedle (a. według) przemożenia (a. możności), wielkości majątności« = *proporcjonalnie do majątku; pro modo proventum, pro rata parte* *Modrz (14; 4 : 1): ConPiotr 30v, 33; Leop Eccli 28/12; UstPraw D2, D3; OrzRozm N2v; BielKron 255; Mącz 309c; Według majątności twoich czyni łałmużnę. BudBib Tob 4/8, Eccli 14/11; Mnimam tedy/ żeby dofyć ná tem było/ áby ośzácowano ziemię tych miełczán/ z ktorych káždy wedle przemożenia majątności/ niechayby ná káždy rok do wtorey summy dawał/ dwudziestą część pożytków dorocznych. *ModrzBaz 122v, 120 [2 r.], 121.**

~ Szeregi: »wedle majątności i dochodów« (1): powinien ięst kóždy Rycérzki człowiek wedle wielkości majątności łwych y dochodów [*secundum quantitatem et possessionem bonorum suorum et reddituum* *JanStat 697*] Rzeczypospolitę z pewną liczbą zbroynych łudzi łłużyć *SarnStat 126.*

»wedle majątności i przemożenia (a. możności)« = *iuxta possessiones facultatesque* *JanStat [szyk 2 : 1] (3)*: áby łię tám káždy okázował wedle majątności y przemożenia łwego [*pro modo facultatum suarum*]/ z końmi/ sługámi/ zbroią y wśzeláką bronią/ ták iáko ná wojnę iechác winien. *ModrzBaz 111v; SarnStat 5; GrabPospR K3.*

»wedle majątności abo wedle zacności« (1): łudzie márnochlubni/ ábo wedle majątności łwych/ ábo téż wedle zacności domu y wrzędów [*pro facultatum vel pro generis ac honorum ratione*]/ częścią łudzióm kwoli/ częścią téż ku ozdobienu łámych łiebie obrácáią ie [*szaty*]/ á dla iych łwietności/ chcą być zá wielkie poczytáni *ModrzBaz 50. ~*

»z majątności« (37): *LibMal 1547/131v [2 r.]*; Kto offiáruie offiárę z majątności łudzi vbogich [*ex substantia pauperum*]/ ięst iako ten co zábija łyná przed oblicznością iego oycá. *Leop Eccli 34/24, Tob 4/7, Luc 8/3; BibRadz *2, Luc 8/3; BudBib Tob 4/7, Eccli 34/22[24]*; Ięst ten ktory z majątności łwey [*possessionum suorum nomine*] powinien łtáwić ná wojnę łto koni. *ModrzBaz 121, 95v, 99, 119v, 121 [2 r.], 122, 139v; SkarŻyw A2v, 100, 481, 482 [2 r.]*; Lecz Ewángeliłtá mowi o Máriałch y innych nabożnych niewiáłtách/ ktore zá Pánem Chrístułem chodziły y łłużyły mu z majątności łwych. *WujNT 397, Luc 8 arg, 3, s. 227; SarnStat 1076, 1170, 1214; GrabPospR N*; Co téż y przodkowie náłzy [...] ty nam ták wśpániáłe y wielkie páłace chwały Bożey zółtáwili: y káplánámi do pomocy zbáwienia łudzkiego opátrzyli: y z łwoiey majątności/ żywność ich nádáli. *SkarKaz 453a.*

~ *Wyrażenia*: »z cudzych majątności« (1): Bo fię gorzyli niewierni/ gdy widzieli/ iż Chrześcijanie chcieli żyć z cudzych majątności. *WujNT* 719.

»z własnej majątności« [szyk 3 : 1] (4): *LibLeg* 11/158v; imioná wielkie kłaftztorowi onego mieyfcá w Gláfkoniew/ ktory budować miał/ oddał: á inych dálfzych pięć kłaftztorow/ z wlaŋney majątności fundował. *SkarŻyw* 508, 508 *marg*; *SarnStat* 656.

Szereg: »z przemożności a z majątności« (1): *Tributum ex censu conferre*, Z przemożności á z máyętności fwei dań álbo łzacunek płácić. *Mqcz* 122d. ~

W przen (1) : Y fludzy oni/ ktorym [...] pan Yezus Kryftus [...] máyętności á náuki fwoyey ípráwę y íláfrowánye poruczył/ wlfyfycy pod yego rokázowaním [...] byli *KromRozm III* C8v.

Przen (10) :

a) *Dobra niematerialne z punktu widzenia chrześcijan [w tym: czyja (2)]* (9) : Ták pięknie rozśiawfzy dobrá świeckie: íam fię nawięcy w tey majątności kochał: nic niemiec/ iedno vbogá ciáłu żywność. *SkarŻyw* 235, 130.

W połączeniu szeregowym (1): Przy mnie [mądrości] íą bogáctwá y zacność/ y trwála majątność/ y íprawiedliwość [*Divitiae et gloria mecum sunt: substantia mutta et iustitia*]. *BibRadz Prov* 8/18.

W charakterystycznych połączeniach: majątność lepsza (3), trwająca (2), trwała (trwalsza) (2).

Zwrot: »mieć majątność« = *habere substantiam Vulg* (5): y rozdieranie dobr wálfych przymowáliście zradością: vznáwáiąc że macie lepśfá y trwalśfá mająthność. *Leop Hebr* 10/34; dofyć małz majątności íelli fię boífz Bogá *BudBib Tob* 4/22[23]; *SkarŻyw* 131; *CzechEp* 25; *WujNT Hebr* 10/34.

Szereg: »majątność a osiadłość« (1): majątność á ofiádłość moiá v ciebie íeft. *Leop Ps* 38/8.

b) *Posiadanie przynoszące pożytek [kogo]* (1) :

Szereg: »osiadłość a majątność« (1): Yeft tedy thá ofiádłość á máyętność dzyatek bárzo vćciwa á ítárożytna *GliczKsiąż* C6.

a. *Majątek ruchomy, rzeczy cenne, towary* (18) : *BielKron* 248v; Brany twoie zázwždy otwárte będą/ á nie zázwrą ich w nocy y we dnie/ áby majątności Pogáńskie do ciebie przyniešiono *CzechRozm* 120; *GórnRozm* B4v; *SarnStat* 1118, 1271; *SkarKazSej* 667a.

W charakterystycznych połączeniach: majątność wszelaka, wszytká; majątność brana; majątność (za)brać (6); majątnością pogardzić.

Wyrażenia: »majątności kupieckie« = *towary* (4): íelli Furmánie y Woźnice kupie kupieckie zá pieniądze wioząc/ mytá y mieyfcá myt przeminą: oni tylko ná rzeczách y koniách fwych wlaŋnych niech będą karáni: á dla tego majątności kupieckie [*bona mercatorum JanStat* 850] nie máią byđz bráne álbo zátzymáne. *SarnStat* 1074, 1100 [2 r.], 1113.

»majątność ruchoma (a. ruszająca)« [szyk 2 : 2] (4): *MetrKor* 59/76; A íelli by gotowych pieniędzy nie miał/ tedy pierwśzy ítopień ku płaceniui íeft/ ruchoma majątność/ między ktorą naczynie ku ípráwiánui roley przynależące/ nie ma być poczytáne. *GroicPorz* cc4v; *PapUp* G3; *ActReg* 162. [Cf 1. *ConPiotr* 31, *GroicPorz* gg2v, *SarnStat* 1267].

»majątność własna« (2): [kupy] máią odpowiadać Zakonowi z téy dáni tylko ná ten czas: gdyby fie przydało/ żeby z fwémi máiętnościami włafnými [cum bonis suis JanStat 850] płynęli zá morze. SarnStat 1074 [idem] 1111.

Szeregi: »majątność i bogactwa« (1): A gdy cie iuz w wiedzy Pan Bog twoy do zięmie/ [...] á żeć iuz da [...] domy pełne wfelákich máiętności y bogactw/ korycheś thy niezberał/ [...] Wáruy tego pilnie/ byś nie zápamiętał Páná Bogá Leop Deut 6/11.

»pieniądze ani majątność« (1): Pánowie towarzysze/ niechcę od was zá zapłtę pieniędzy/ ani żadney máiętności / tylko wáfzey krwi włafney WerGość 231.

2. *Dobra ziemskie, posiadłość ziemska; bona, possessio Mącz, Modrz, JanStat; ager Mącz, Vulg; fundus Mącz; possessio bonorum Modrz [w tym: czyja (47); pron poss (32), G sb i pron (13), ai poss (2)] (162) : Involare in possessionem, Gwałtem w májętność wpásć/ wiechać. Mącz 506a, 127d, 152c, 194a, 233d, 314b, 429a; RejZwierc 249v; Strum R [2 r.]; BiaKaz K4; CzechRozm 226v; Ieft v nas práwo o fzołtyście niepożytecznem/ áby go rufzono z iego ftanu/ y zmáiętności fkupiono. ModrzBaz 99; gdy wedle wyroku połyłaią [starostowie] tego co práwo wygrał/ do máiętności tego kory práwo przegrał/ ná w więzowanie ModrzBaz 120v, 48, 72v, 85 [3 r.], 100, 120v (12); ZapKościar 1582/41, 1591/46; WerKaz 288; GórnRozm B2, C2, C4v, Dv, Ev (10); PaprUp I3v, K2v; w kazdey potrzebie moiey wm raczy pamiętać zem ia względem Młwey łaski wm nie bez rady wm MMPana Kupił był niedawno w Polsce majątność ActReg 159, 26, 80; GostGosp 114, 169; OrzJan 54; WujNT Act 5/2; Też koźdemu obywatelowi náłzemu/ kóryby prosił granic z dobry náłzemi Królewskimi/ będziemy ie powinni dać/ odgraniczaiąc máiętność iego znaki y kopcmi zwykłemi SarnStat 1055, 4, 107, 439, 450, 521 [2 r.] (26); GrabPospR M; PowodPr 23, 66; Niemálz czym z kąta myfzy wywabić/ y wżytka Máiętność nie ma gdzieby rozsiódlać podiezdka. KlonWor 56; RybWit Av.*

W połączeniu z nazwą miejscową [zawsze: majątność + nazwa] (9): yą y malzonka moya y my potomkowyę y mamy zupelna zaplate pul czwarta fta grziwien z maietnoŹci liczimina ZapKościar 1587/74; czy panowię LubanŹci fpołęcznie Kladli fsumę pięniędzy przęrzeczoną fmaiętnoŹci Lubania y fkrzizowa ZapKościar 1587/74, 1587/72 [2 r.], 74 [2 r.], 1588/82v; SarnStat 685, 1249.

W charakterystycznych połączeniach: majątność arendowna, dożywotna (2), najemna (2), świecka (3), wszy(s)tka (9), na wydzierzenie puszczone (2), zastawna; dzielenie majątności (3), spustoszenie, szkoda, zapisy, zdawanie; nakupić majątności; majątność (po)brać (4), (po)dawać (2), dzielić (4), drapieżyć, (wy)kupić (4), (s)plundrować (2), przedać (2), pustoszyć, puścić, rozgraniczać (odgraniczać) (2), tracić (2), trzymać (3); skupić z majątności; gwałt czynić majątności; najeżdżać na majątność, targnąć się; pozwać (pozew) o majątność (3); w majątność wpaść (2), wjechać; szkody w majątności czynić; zapisać na majątności (2).

Zwroty: »pozew na majątności położyć, ma być kładzion« [szyk zmienny] (1 : 1): ModrzBaz 90v; Ktoby ośiadły był w onym Woiewództwie gdzie ftánowifko będą mieć zołnierze/ y gdzie fie krzywda ftanie/ tedy ná máiętności má bydź pozew kładzion SarnStat 433.

»majątność mieć« = *habere bona JanStat [szyk zmienny] (4): LibLeg 7/68v; Ieden z tych chćac onę wżyftkę máiętność mieć/ brátu wyrządzał rozmáite złości/ żeby mu omierził iego część/ iżby mu ią przedał. GórnRozm Dv; SarnStat 470; GrabPospR M2.*

»majętności nadawać« (1): nie była tedy rzecz potrzebna nowymi przywilejami tego tak dalece wárować/ co w łtáteczney polselsiey miało duchowienłstwo/ powielkiey części ielzche od Krolow nowo ná wiárę krześciánłką náwroconych/ ledwa nie pierwey niż takowize Krolowie ziemłkie máiętności Rycerłtwu nádawáli. *PowodPr* 23.

»skarác na majętności« = *skonfiskować majątek* (1): modo a senatu agris multati sunt, Iuż od náłzich Hetmnánów woyennym obyczáyem podbići/ [...] teraz ná máyętnościách od fenatu skaráni. *Mącz* 227d.

praw. »wybić, wybicie z majętności« = *penatibus exturbare* *Mącz* [szyk zmienny] (2 : 1): *Mącz* 469c; wybije kogo z máiętności ten/ kto łwoię dawno vtrácił/ a wybiwłzy/ włzyłtko co w domu było wybierze *GórnRozm* H3v, H2 marg.

Wyrażenia: »cudza majętność« = *alienus ager* *Mącz* [szyk 4 : 3] (7): *Mącz* 295c; *Phil* Q4; zákázuiemy: áby od świętá S. Woyćiechá/ áż do zebránia włzyłtkich zbóż ożimich y letnich z pół/ ná máiętności cudzély [*in bonis alterius JanStat* 1109] przez woléy onégo páná żaden nie śmiał polowác. *SarnStat* 673, 671, 676; *GrabPospR* L3v, L4v.

»majętność duchowna, duchownych, stanu duchownego« = *sacerdotum facultas, bona sacerdotalia a presbyterorum* *Modrz*; *bona spiritualium* *JanStat* [szyk 5 : 3] (4 : 3 : 1): *ModrzBaz* 120, 139v [2 r.]; Tákiéyze poenie podłégác máią/ którzyby łie ważyli léze mieć álbo łtánowiłká/ tak w Duchownych iáko y Swietckich máiętnościách *SarnStat* 436, 304, 977 [2 r.]; *VotSzl* D2v.

»majętność dziedziczna« = *possessio avita* *Modrz*; *bona hereditaria* *JanStat* [szyk 6 : 3] (9): *ModrzBaz* 133v; wrakowniczi wmayętnołczy swy dziedziczny Młyn staká Rolá [...] przedalem [...] Ivrkowy Kłapkowy *ZapKościar* 1583/40v; Tełtámenty nie o rzeczách nie ruchomych, áni dziedzicznych máiętnościách: ále tylko o rzeczách ruchomych y Królewłkich niech będá czynioné. *SarnStat* 709, 907, 988, 1030, 1199 [3 r.].

»majętność klasztorna« (1): [*ustawiamy*] áby wyciągánié dwu grołzy tak było płácono ze wsi y máiętności kłáztornych [*monasteriorum ... possessiones JanStat* 323]/ iáko ze wsi Szłácheckich zwykło Podymné byđż płácono. *SarnStat* 352.

»majętność kościelna« (1): Kázimiérz trzeci vłtáwił w Opátowcu Státuty o tych, którzy drapieżá máiętności Kościelne [*bonorum ecclesiae JanStat* 725] *SarnStat* 906.

»krolewska, krola majętność« (1; 1): A przetoż y Królewłkich/ y Duchownych máiętności [*neque regias neque sacerdotum facultates*] od tego podatku wolnemi mieć niechćieli. *ModrzBaz* 120; *VotSzl* D2v.

»majętność ojczysta« = *bona paternalia* *JanStat* [szyk 2 : 1] (3): Téż przerzeczeni Pánowie y Szłáchtá máiętności łwé oyczyłté iednákimże Práwem niech dżierżá *SarnStat* 988, [994], 1030.

»majętność szlachecka« = *possessio equitis* *Modrz* [szyk 5 : 2] (7): *ModrzBaz* 122v; iz dżieleniem vłtawicznym máiętności Szłácheckiey/ do wielkiego vbołtwá prżychodźić łię mułi/ bá nie iedno do vbołtwá prżychodźić Szłáhcicowi/ ále y do tego że łię w chłopá obraca. *GórnRozm* I; *SarnStat* 757, 1199 [2 r.]; *GrabPospR* Mv; *PowodPr* 24.

»własna majątność« (2): *Mqcz* 469c; Iákoby Pan ktorego iest Rákow będąc zacnym Senátorem w rádźie K.I.M. y wiernym łtrożem rzeczy pośpolitey/ miał tego w łwey włafney máiętności nierządu dopuścić y onego milczec? *CzechEp* 406.

»majątność ziemska« = *bona terrestria JanStat* [szyk 12 : 3] (15): A iako dziewiąte [przykazanie] mamy rozumiec o máiętnościach ziemłkych á leżących tak też może być rozumiano dziefiąte o luczkich dobytkach/ y rzeczach ynych rułzających *SeklKat* Nv; *WysKaz* 6; tedy tákowému nágánionemu infzy świádkowie dádzą świádectwo [...]: iż iest ośiádły/ y ma máiętność ziemłką/ y między łásiády iest mian za łzláchćicá *SarnStat* 470, 7, 107 [3 r.], 907, 1129 [3 r.], 1199 [2 r.], 1310; *PowodPr* 23.

Szeregi: »dobra i majątność« [szyk 4 : 1] (5): *BibRadz Gen* 47 arg; A iż pod té włyfłtkie przełzłé czáfy/ cíż ludzie łwowlni náieżdzáli ná máiętności pewnych ołób/ y ná dobrá náłze/ [...] tedy té włyfłtkie ofoby [...] wolné czyniemy. *SarnStat* 439, 520, [994], 1199.

»majątność albo dziedzictwo« (1): dawność máiętności álbo dziedzictwá w pieniądzech załtáwnégo [possessionis sive hereditatis in pecuniis obligatae seu impignoratae *JanStat* 952] w niektórych liściéch náłznych do ósmnáście lat byłá chowána *SarnStat* 781.

»grunt i (to jest) majątność« (2): *Mqcz* 140b; Boć fię ták rzecz łámá w łobie ma/ [...] że włyfłtkie one grunty y máiętności [fundi et possessiones] ludziám vczonym należą. *ModrzBaz* 133.

»majątność, (a, albo) imienie« [szyk 2 : 1] (3): Mystrz abo Comendor Łagowłki, kthori podnamy w panysthwe náłfyem ymynye a mayanthnołcz ma *LibLeg* 7/68v; *Mqcz* 140b; *ZapKóscier* 1579/3v.

»pieniądze i majątność; pieniądze z majątnością« [szyk 3 : 1] (3;1): *SarnStat* 107, 1129; Włtyd, dobre wychowánie, tudziełz vrodzenie Vczciwe sioltry twoiey, drożłze v mnie niżli Pieniądze z máiętnością *CiekPotr* 52, 52.

»wieś (a. wioska) i majątność« = *villa et possessio JanStat* (3) : drudzy ze wsi y z máiętności ziemłkiey do miałł fię wyprowadzáli *GórnRozm* B2; *OrzJan* 54; *SarnStat* 352.

Wyrażenie przyimkowe: »pod utraceniem majątności« (2): Vłtáwiamy tą Conłtitucią ninieyłzáf/ áby ci Zamorłczycy y cudzoziemcy/ co máiętności ziemłkich nákupili do trzech lat powinni to poprzédzác [!]/ pod vtráceniém tychże máiętności. *SarnStat* 107, 1129.

a. *Własność państwowa, terytorium* (5) : Kłiążęćiu Brunłzwickiemu iefli niewroćicie máiętności iego/ naydzie ten obyczáy/ iáko wroćic mułicie. *BielKron* 221v.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej [przymiotnik + majątność (2), majątność + przymiotnik (1)] (3) : Gallia, Fráncuska ziemia [...], Która w łobie ma włzifłtkę. Lombardiá/ Xięłtwo Mediolánskie y nieyáką część. Senátu Weneckiey máiętności. *Mqcz* 142a, 32d; *CzechEp* 370.

Wyrażenie: »majątność własna« (1): łiedzimy teraz ná ich [przodków] mieyłcách w pokoiu dziedzicłźnie/ iáko łynowie ich/ áczłkolwiek nas z łepłzym łzczęściem w máięthnościách włánych zołtáwili niżli łámi byli. *BielKron* 333.

Szereg: »majątność i osiadłość« (1): áczłci fię dopiero [...] ná Rzymłkie máiętności y ośiádłóci táfłgác pocżęli *CzechEp* 370.

3. *Posiadanie, prawo własności* (4) :

majętność czego [w tym: swoja (1)] (2): tomařz tvchlynřky przedal swoyę Mayetnocz Gruntu ktorę myal na tuchliny *ZapKościer 1583/37, 1582/33.*

*Wyrażenie: praw. »(nie)rozdzielna majętność« = wspólne (lub oddzielne) posiadanie (2): ZapKościer 1585/54v; Dożywoćie bráćięy dáné bądź dwiemá/ bądź więćey/ gdzie każdy pro suo intereffe vżywa go/ to ieřt rozdźielną álbo nierozdźielną máiętnoćią/ iż gdy znich vmrze który/ tedy oni drudzy iuż nie w dożywoćia łucceduią/ tylko w łummę *SarnStat 86.**

*** Bez wystarczającego kontekstu (3) : Fiscus, Skarb/ Dochód roczny/ pański álbo Krolewski. Vulgo dominium Páńřtwo/ Májętnoć/ Włańnoć. *Mqcz 128d, 314c, 380b.*

Cf NIEMAJĘTNOŚĆ

MP